

Ni še dokončal tujec stavka, ko se začujejo v oddaljeni predsobi koraki. Malo kasneje sta izpregovorila dva znana glasova nekaj nerazločnih besedi. Tujec se je prestrašil, odtegnil zaveso ob oknu, odprl ter izginil v noč. Elvira pa je rahlo potrkala na grofičina vrata, jih na povelje tiho odprla ter izjavila: »Milostljivi gospod grof se je ravnokar vrnil zdrav s potovanja; izroča pozdrave.«

Grofici je odleglo. »Elvira,« je dejala, »naj gre kdo preiskat vrt. Neznani človek je ulomil v mojo sobo, in ko je začul tvoj glas, je odhiteel z vso silo v temno noč in naglo izginil. Spodaj naj se varno zastraži,« dostavila je grofica ter potem legla. Spati pa ni mogla dolgo, dolgo. Šele ko je bila prepričana, da je vse mirno, je nalahko zaprla oči, a sna ni bilo od nikoder. Šele v jutro, ko se je jelo daniti, in je zora že zlatila vrhove gorâ — je usnula utrujena nekaj ur.

(Konec prih.)

Na paši.

Bil je vroč poleten popoldan. Ura je odbila tri. Veselo vriščeč so zapustili učenci šolo in so se razkropili na vse strani. Tudi proti Bukovju je teklo nekaj bosopetih dečkov. Dirjali so, kot bi se šlo za stavo. Saj se jim je pa tudi v resnici mudilo. Vedeli so, da jih težko čaka živina v hlevu in da željno hrepeni po sočni travi na vaškem pašniku. Pa tudi starši so jim opoldne zabičili, naj ne tratijo časa na potu iz šole, češ, da ga bo za igre na paši dovolj.

Pa so res prisopli pol ure prej kot ponavadi. Četrte ure kasneje so že korakali za svojimi čredami, držeč v eni roki bič, v drugi pa kos kruha.

»Hi, liska! Hej, srna!« je bilo čuti venomer, zdaj tu, zdaj tam, kjer se je ustavilo kako živinče na poti, zapeljano po mikavnem zelišču.

Zadnji je korakal za svojo čredo Klančarjev Janez. Star je bil dvajnajst let. Bil je za ta leta nenavadno visok deček, prijaznega lica. V rokah je držal drobno knjigo, iz katere je pazljivo bral. Le tuintam je vzdignil glavo, da se je ozrl, če se je morda ustavilo katero živinče. A takoj je zopet nadaljeval, ko je videl, da je čreda v redu.

Iz prijetnega zamišljenja pa ga v hipu vzdrami kamen, ki je padel predenj, in osorne besede z bližnje njive: »No, paglavec! Boš bolj pazil na živino! Kaj zato sadim zelje, da mi ga požro tvoje krave!«

Prestrašen steče Janez za kravo ter jo požene z njive. Mirno potem nadaljuje svojo pot, knjigo pa vtakne v žep.

Na paši se je zbralo že lepo številce otrok. To je bilo vpitja in vriskanja! Za živino se je brigral malokdo. Tudi Janez jo popusti in se pridruži tovarišem. Z velikim hruščem ga obstopijo, kričeč: »Janez, Janez, kaj nam boš pa danes povedal? Ali si prinesel knjigo s seboj?« Vpitje šele prestane, ko jim pokaže Janez knjigo, iz katere je bral po poti. Povedati mo-

ram, da je bil Janez najpridnejši učenec, pa je zato dobil v šoli večkrat v dar kako knjigo, s katero je doma zabaval sebe pa tudi druge. Tudi na pašo je prinesel večkrat katero. Ob takih dnevih je bilo na paši vse drugačno življenje kot sicer. Molče in pazno so sedeli pastirji okoli svojega tovariša. Še zmenili se niso za igre. Mir je vladal po širni trati, in razne liske, srne in rjavke so se začudeno ozirale po svojih varjih, ki so hkrati postali tako mirni.

Tako je bilo tudi danes.

Na vzvišenem prostoru sredi pašnika je rasel mogočen hrast. Tjakaj je krenil Janez in vsi za njim. Senca je pokrivala prostor, ki je bil dovolj velik za vse. Posedejo po tleh in Janez prične: »Danes so mi dali gospod učitelj knjigo, v kateri so popisane naše koristne ptice.«

»Oh, škoda! Zakaj nisi vzel rajši katere druge! Kaj nam boš bral o pticah, saj jih poznamo!« se oglasi Trentov Miha. Bil je poseben prijatelj povesti o škrtatih, čarovnicah in podobnih izmišljenih bitjih.

»Ne govori tako!« ga zavrne mirno Janez. »Saj ne veš, kaj in kako je pisano.«

»E kaj! Jaz poznam samo eno koristno ptico, kokoš! Vse druge so škodljive!« nadaljuje trmoglavo Miha.

Glazen pritrjevalen smeh nekaterih mlajših tovarišev vzpodbode Mihca še bolj, da reče:

»Ali poznaš ti kako drugo?«

»Tako! Samo kokoš naj bo koristna!« zakliče Janez. »Kaj pa sinica, slavček, lišček, vrabec . . .?«

»Oho, oho! Nehaj, nehaj!« zavpije Miha in skoči po konci. »Vrabca pa le ne hvali! Le poišči ga, kadar so zrele črešnje! Kje ga boš našel? Na črešnji! In kadar je zrelo proso? V prosu! Zdaj pa še trdi, da je vrabec koristen!«

Večina tovarišev je soglašala z Mihom. A Janez ni izgubil poguma. Mirno reče: »Ti vidiš vrabca le takrat, kadar so zrele črešnje, in kadar rumeni proso. S čim se pa hrani, kadar tega ni? Povej mi! Kaj ne s samimi gosenicami in žuželkami. In da so te koristne, tega vendar ne boš trdil. Če torej vrabec pokončuje te škodljivce, kaj ne stori človeku dobrote? In tista majhna škoda v žitu! Kaj ni poplačana desetkrat, stokrat! — — Če ti vzamem vinar, pa ti vrnem krono, — — kaj boš hud? Mislim, da ne! No, ravno tako je s pticami. Res nam nekoliko škodujejo, kadar zori žito in sadje. A to škodo nam poplačajo obilno s pokončavanjem škodljivih žuželk.«

»Res je, res! Janez ima prav!« pritrldijo zdaj tovariši soglasno. Le Miha ta govor ni izpreobrnil. Porogljivo reče: »Če ima prav, pa ga poslušajte! Jaz pa trdim svoje, zato ga ne bom poslušal. Rajši grem drugam. Bom že našel kod lepšo zabavo!« To rekši odide proti gošči. Po njegovem odhodu se vrne zopet mir v družbo.

»Janez, zdaj pa le prični. Nihče te ne bo več motil.« Tako so ga prosili tovariši, in Janez se ni upiral. Lepo je bilo gledati družbo. V hra-

stovi senci je ležalo deset dečkov, ki so podpirali glave s komolci. Sredi njih pa je sedel Janez in jim glasno bral popise koristnih ptic. Ne daleč od tam pa se je paslo govedo in iz bližnje gošče se je čulo veselo petje ptic.

Škoda, da mir ni trajal dolgo.

(Konec prih.)

Pomladi v slovo.

1.

Vesna, vesna zlata,
kaj zapiraš vrata
v svoj dehteči raj?
Kaj se že poslavljaš,
kaj že res ostavljaš,
trato, polje, gaj?

„Moram proč bežati,
možno ni ostati
več na trati tej!
Tu je že poletje,
in osiplje cvetje
se z zelenih vej!

Solnce žge gorkeje,
sad smehlja se z veje,
koso kleplje kmet.
No, čez eno leto,
kratko eno leto
vidimo se spet!“

2.

Zadehtite, oj cvetlice,
oj zapojte, drobne ptice,
pómładi v slovo!
Zašumite, oj gozdovi,
zašustite, oj vrhovi,
pómładi v slovo!

Zadehtele so cvetlice,
in zapele drobne ptice
žalostno tako!
Zašumeli so gozdovi,
zašusteli so vrhovi
pómładi v slovo . . .

Tiho ptica — drugo jutro
in cvetlica drugo jutro
vsaka se solzi.
Tiho gozdi šepetajo,
plaho breze trepetajo:
ah, pomladi ni!

3.

Škrjanček se dvignil je vzrak
visoko pod zlati oblak,
ko vésnica šla je od nas . . .

Zavpila je pivka: piv, piv,
zavreščal je vrabec: živ, živ,
oj prišlo poletje je k nam!

Čez njive pa grabljevka gre,
na zlato pšeničico zre,
in prosi natihem Boga:

„Daj Bog nam, svoj daj blagoslov,
varuj nas viharjev, gromov,
varuj nas nesreč in nadlog!“

Bogumil Gorenjko.

V kresni noči.

V prelepo kresno noč žare kresovi.
Jaz gledam jih . . . Tam nekod iz daljine
privabljajo prelestne mi spomine,
ki so rodili jih mladosti dnovi.

„Naj ogenj vere, upanja, ljubezni
ti vedno žarko v srcu plameni
ves čas, do konca tvojih težkih dni!

Podobni zde se rajskim mi duhovom,
oblečeni v nedolžnosti haljine,
in kličejo, naj tudi sred tujine
ne zabim, kar sem čul pod rodnim krovom:

A da življenja ti viharji jezni
nebeškega kresu ne pogase:
oj prosi Večnega, naj zre na té!“ —

R. Staroselski.

